

5. <https://www.spiegel.de/ausland/russland-versus-ukraine-verbrechen-in-butscha-wann-ist-toeten-im-krieg-erlaubt-a-9333c4fb-d9f6-4616-919a-07107ca07e55>(Дата звернення: 20.04.2022)
6. <https://www.watson.ch/gesellschaft%20&%20politik/ukraine/920236888-friedensprozess-fuer-ostukraine-geraet-ins-stocken> (Дата звернення: 20.04.2022)
7. <https://www.zeit.de/politik/ausland/2022-05/ukraine-krieg-russland-wladimir-putin-eskalation-9-mai> (Дата звернення: 05.05.2022)

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕНОСНИХ ЗНАЧЕНЬ ІМЕННИКІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ РУХУ

Лисик О. А.

магістрантка групи мНМ-11

*факультет іноземних мов Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Науковий керівник:

Яцюк І.Я.

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології та методики навчання німецької мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

У лексичній системі німецької мови більшість слів мають прямі та переносні значення.

Переносне значення слова утворюється від прямого й визначається тільки у контексті через асоціацію з прямим значенням. Переносні значення слів, зазвичай вживаються переважно в розмовному та художньому стилях.

Використання слів у переносному значенні надає виразності та образності усному і писемному мовленню, різним видам дискурсу. Учасники комунікативної ситуації шукають свіжі, несподівані засоби, які допомагають передати їхні думки. Автори, які хочуть надати яскравості та виразності своєму мовленню, використовують не тільки відомі їм переносні значення, але й інколи утворюють власні. Цей термін відомий у мовознавстві під назвою «оказіоналізм». Виникнення переносних значень слів, таким чином, сприяє розвитку мови загалом і збільшує діапазон її виразних властивостей.

Переносні значення у німецькій, як і в інших мовах, найчастіше реалізуються через різні види метафори – розкриття сутності одного предмета чи явища через характерні особливості іншого, яким цей предмет чи явище не володіє, чи метонімії – передачі однієї лексеми іншою на основі суміжності причинно-наслідкових зв'язків, лексичного значення чи семантичного зв'язку.

Метонімічне перенесення – це зміна не лише предмета, але й самого поняття. На думку О.О. Тараненка, «передумовою метафоризації певного слова ... є те, що суб'єкт помічає щось спільне між референтом цього слова і ще яким-небудь об'єктом» [3, с. 101].

Важливим аспектом лінгвістичних досліджень у цьому плані є розкриття семасіологічних особливостей переносних значень слів. Для прикладу коротко проаналізуємо діапазон переносних значень іменників на позначення руху, які зафіксовані в одномовних нормативних словниках німецької мови, зокрема, в словнику DUDEN. Для аналізу використовуватимемо найпоширеніші іменники на позначення руху, такі як : Gang, Lauf, Zug [4].

У словниковій статті лексеми Gang зафіксовано такі переносні значення:

- функціонування якогось технічного приладу, машини: *Der Gang der Uhr ist unregelmäßig*;[4];
- позначення часової послідовності здійснення якогось процесу: *Der Gang der Ereignisse*;

Проаналізувавши лексеми Lauf у словнику знаходимо такі переносні значення:

- як і в попередньому випадку – роботу якогось технічного виробу: *Der Motor hat einen leisen, runden, ruhigen Lauf* [4];
- розвиток чого-небудь, необхідна послідовність пов'язаних подій: *Das ist der Lauf der Geschichte* [4];
- часову послідовність: *Nein. Aber ist man erst mal 30, wird es immer schwerer, den Lauf der Zeit zu ignorieren* [5]

При розгляді семантичного обсягу слова Zug, знаходимо такі переносні значення:

- сильне прагнення до чого-небудь: *dem Zug des Herzens folgen* [4];
- характерна риса чого-небудь: *das ist der Zug der Zeit* [4].

Провівши аналіз цієї групи іменників, ми з'ясували, що практично кожен з них володіє кількома переносними значеннями, які утворилися на основі метафоричного чи метонімічного переносу основного значення слова на інші сфери, напр., функціонування технічних приладів і засобів, часову площину, прагнення до чого-небудь і т.д.

Це є наслідком процесів номінації, тобто перенесення назв на нові поняття, предмети, явища, у результаті чого виникають подібні образні семантичні асоціації, засновані на паралелізмі зовнішніх ознак, характеристик, властивостей, місць розташування, вражень тощо, які на момент такого перенесення вважаються найважливішими для носіїв мови.

Література:

1. Загнітко А.П., Біла Т. Функціональні особливості метафори в художньому тексті. Донецьк: 1996. С.179-217
2. Грабовська З. Багатогранність мовної метафори. Київ: Українська мова і література, 1997. № 12. С.8.

3. Тараненко О.О. Полісемічний паралелізм і явище семантичної аналогії. К. : Наук. думка, 1980. С.101
4. <https://www.duden.de/> (Дата звертання: 20.04.2022)
5. <https://context.reverso.net/> (Дата звертання: 24.04.2022)